

Komentaras

2016 01 11

Infliacija 2016 m.: naudinga valdžios sektoriui, pražūtinga vartotojui

Per praėjusius metus vidutinės prekių ir paslaugų kainos Lietuvoje krito 0,9 proc., Lietuvos statistikos departamento duomenimis. Tai yra tiek bendrai atpigę visos 907 vartojimo prekės ir paslaugos, kurios 2015 m. įėjo į standartinį lietuvių vartojimo krepšelį. Realiosios gyventojų pajamos dėl mažesnių kainų, kurių daugelis pernai, beje, nepastebėjo, augo greičiau. **Tačiau šiemet infliacija pasuks priešingą linkmę.**

Palankus Lietuvai pasaulio žaliavų kainų ralis eina į pabaigą

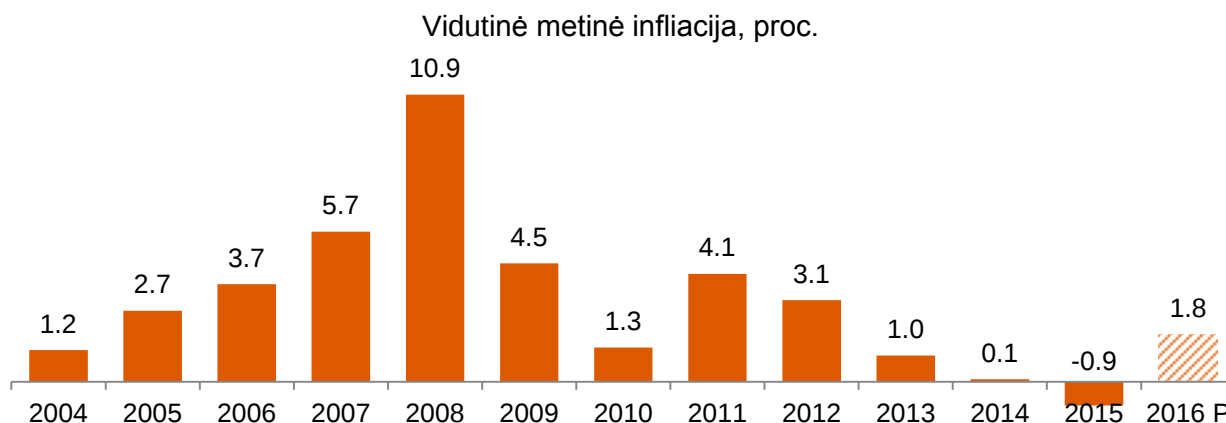
Pernai pasaulio žaliavų kainų ir euro varžybose dėl didesnio poveikio infliacijai Lietuvoje, euras pralaimėjo. Euro įvedimo laikotarpis Lietuvai buvo itin palankus – kritusios pagrindinių žaliavų ir ypač energetinių išteklių kainos uždėjo infliacijai „apynasrį“. Nemažai įtakos defliacijai turėjo atpigę pieno ir mėsos produktai – tam Lietuvos vartotojai turėtų dėkoti dėl ES sankcijų Rusijai susidariusiam maisto produktų perviršiui vidaus rinkoje. Pagrindinis praėjusių metų kainų kilimo variklis – paslaugų brangimas – šiemet sulėtins apsisukimus. Tačiau nauji „žaidėjai“ žada išjudinti kainas. Nors šių metų pradžioje naftos kaina dar panėrė žemyn iki maždaug 2004 metų lygio, rinkos dalyviai laukia laipsniško pasaulio žaliavų kainų atsigavimo. Europos centrinis bankas tikisi, kad dėl susidariusios itin žemos lyginamosios bazės šiemet vidutinė infliacija euro zonoje paspartės, o tai reiškia, kad ir Lietuvoje infliacija tykoja už kampo.

Augsiančių kainų aidas Lietuvai bus stipresnis nei Europoje

Labai tikėtina, kad ECB infliacijos prognozės yra pernelyg optimistiškos ir kainų lygis 2016-2017 m. nepriartės prie siektinos 2 proc. ribos. Tačiau Lietuvai yra svarbus kainų krypties vektorius. Dėl didesnio maisto, kuro ir kitų energetinių išteklių, būsto komunalinių mokesčių svorio vartojimo krepšelyje, infliacija Lietuvoje greičiau ir smarkiau reaguoja į pasaulio žaliavų kainų impulsą. Be „importuojamų“ kainų 2016 m. infliaciją šalyje spartins vidaus veiksniai: kainos augs dėl bendro ekonomikos atsigavimo, didėjančių atlyginimų, nuo kovo mėnesio augančių akcizų visų rūšių rūkalams ir alkoholiui.

Ką tai reiškia vartotojams ir ūkiui?

Augančios kainos paprastai sumažina vartotojų optimizmą. Tačiau ūkio augimas ir didėjantys atlyginimai neturėtų apriboti iš letargo pažadintos vidaus paklausos. Be to, infliacija gali būti naudinga valios sektoriui: didesnės kainos teigiamai veikia mokesčių surinkimą ir leidžia valstybės skolai „nuvertėti“. Deja, eilinis, ypač mažesnes pajamas uždirbantis gyventojas šių teigiamų pokyčių, greičiausiai, nepajus, nes augančios kasdieninės išlaidos gali „kompensuoti“ tiek neapmokestinamųjų pajamų didinimą, tiek ir minimalios mėnesinės algos kėlimą. O tai reiškia, kad 2016 m. socialinė atskirtis vėl augs.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, DNB prognozė

Jekaterina Rojaka

Vyr. ekonomistė Baltijos šalims
Ekonominių tyrimų departamento vadovė
Mob.tel.+370 612 73515